

GEBRUIK DE **INSPIRERENDE**
VOORT **INNOVATIEMETHODE**
OM AANTREKKELIJKE
NIEUWE PRODUCTEN
EN DIENSTEN TE
ONTWIKKELEN MET EEN
MULTIDISCIPLINAIR TEAM
IN JOUW ORGANISATIE

De Innovatie Expeditie

De wereld verandert razendsnel. Daarom is innovatie belangrijk voor elke organisatie. Toch haalt tachtig procent van de innovatieprojecten nooit de markt. Velen hadden een valse start. De *Innovatie Expeditie* heb ik geschreven om je te inspireren en te laten zien hoe je met een praktische toolbox innovatie effectief kunt starten. Het is bedoeld voor managers, consultants en ondernemers. Zij worstelen in de praktijk met vele vragen. *Wat is het juiste moment om te innoveren? Hoe ontdek ik wat de markt eigenlijk wil? Hoe krijg ik baanbrekende ideeën? Hoe krijg ik intern draagvlak voor innovatie?*

In dit boek laat ik je zien hoe je innovatie kunt starten met een expeditie. Ik trek parallellen tussen de grootse expedities en ontdekkingsreizen uit onze historie en de innovatie van vandaag. Hoe Columbus Amerika ontdekte. Hoe Hillary de top van Mount Everest bedwong. Hoe Neil Armstrong de eerste man op de maan werd. Hun opzienbarende prestaties en de wijze waarop zij met tegenslagen omgingen, zullen je inspireren om te innoveren met een open ‘mindset’.

De Innovatie Expeditie is een visuele reisgids naar nieuwe producten en diensten. Het bevat 248 pagina's vol met gedenkwaardige ontdekkingsreizen, quotes, infographics, cases, checklists, formats en innovatiekaarten. De fundamentele parallellen tussen ontdekkingsreizen van vroeger en innoveren van vandaag zijn talrijk: het kost veel tijd, het is vol risico's en de uitkomst is onzeker. Dit boek bevat vele visuele – en praktische – instrumenten. En met zijn opvallende vormgeving is *De Innovatie Expeditie* zelf ook een unieke, hands-on ontdekkingsreis.

Een heel belangrijke les uit dit boek is dat je niet alleen kunt innoveren. Dat kun je alleen maar samen. En dat geldt ook voor het ontwikkelen van dit boek. Als eerste wil ik graag alle gebruikers, fans en facilitators van de VOORT innovatiemethode bedanken. Hun praktische feedback op de methodiek en hun steun zorgen dat de innovatiemethode zichzelf ook vernieuwt, jaar in jaar uit. In het bijzonder bedank ik vormgever Frederik de Wal voor het co-creëren van dit boek in deze prachtige stijl en Ina Boer, Josien van der Laan en Roderik Teunissen voor het tot stand komen van de Nederlands-talige uitgave. Tot slot bedank ik liefdevol mijn gezin voor hun begrip, aanmoedigingen en steun bij het tot stand komen van dit boek.

Gijs van Wulfen

**Hoe kun je deze visuele reisgids
naar nieuwe producten en diensten
het beste gebruiken?**

- 1. Je wilt innoveren en loopt ergens vast.**
- 2. Lees een paar pagina's.**
- 3. Krijg weer inspiratie.**
- 4. Laat het even rusten.**
- 5. Download de juiste tools en ga verder.**

Download gratis de VOORT innovatiekaart en twintig praktische checklists om met VOORT innovatie in jouw organisatie op de kaart te zetten.

Inhoud

Dit boek is een visuele reisgids naar nieuwe producten en diensten. Het is in negen delen opgedeeld. Inspirerende innovatiekaarten leiden je door een innovatie-expeditie. Zoals bij elke expeditie zul je worden verrast. In dit geval door inspirerende quotes, 37 innovatietools, 15 schema's, 6 innovatiekaarten, 12 praktische checklists en formats en 5 cases.

Kaart: De VOORT innovatiemethode	4
<i>De Innovatie Expeditie</i>	6
Hoe kun je deze visuele reisgids het beste gebruiken?	8

I BEROEMDE ONTDEKKERS INNOVEREN 14

<i>Columbus was uit op winst</i>	16
Schema: Hoe Columbus Amerika ontdekte	18
<i>Magellaan gaf de Stille Oceaan zijn naam omdat het zo stil was</i>	20
Schema: Hoe Magellaans expeditie bewees dat de aarde rond was	22
<i>Als kind wilde Amundsen al poolreiziger worden</i>	26
Schema: Hoe Amundsen als eerste de Zuidpool bereikte	28
<i>Zo George, we hebben 'de klootzak' bedwongen</i>	30
Schema: Hoe Hillary en Tenzing Mount Everest bedwongen	32
<i>President JFK moest het prestige van Amerika opvijzelen</i>	34
Schema: Hoe Armstrong als eerste voet op de maan zette	36
Schema: Waarom expedities mislukken	38
<i>10 Innovatielessen van beroemde ontdekkingsreizigers</i>	42
Schema: 10 Innovatielessen	46

II INNOVEER ALS EEN EXPEDITIE 48

<i>21 Situaties waarin je beter niet kunt innoveren</i>	50
<i>6 Manieren om innovatiezelfmoord te plegen</i>	52
Schema: 40 Redenen waarom mensen worstelen met innovatie	54
<i>Innoveren kun je niet alleen</i>	58
Schema: 10 Redenen om te innoveren	60
<i>10 Problemen bij de start van innovatie</i>	62
<i>5 Innovatiedilemma's opgelost</i>	64
De VOORT innovatiemethode	68
Checklist: De 66-punten innovatiechecklist	74
Checklist: 30 Tips voor innovatieworkshopfacilitators	78

VERTREKKEN

ONTDEKKEN

III VERTREKKEN

Kaart: Vertrekken	80
Stap 1: Vertrekken	82
Schema: Het perfecte innovatieteam	83
<i>Start innovatie nooit met één idee</i>	88
<i>Kies het juiste moment</i>	90
<i>Wat is jouw innovatieopdracht?</i>	92
Schema: De innovatieopdracht	96
Case: Het ontstaan van Harley Davidson	98

80

82
83
88
90
92
96
98
100

IV ONTDEKKEN

Kaart: Ontdekken	102
Stap 2: Ontdekken	104
<i>Het Operational Excellence excuus</i>	105
Schema: Denken als een designer	108
Schema: 10 Elementen van een open innovatiecultuur	110
<i>Hoe kun je bestaande ideeën loslaten?</i>	114
Checklist: 7 Tips voor een innovatieve websearch	116
Checklist: 15 Internationale top trend sites	118
<i>Innovators zoeken problemen</i>	120
Checklist: Hoe vind ik klantfricties?	122
Schema: 11 Briljante uitvindingen per ongeluk	126
Case: Het ontstaan van Wii en Super Mario	128

102

104
105
108
110
114
116
118
120
122
126
128
130

ONTWIKKELEN

V ONTWIKKELEN

134

Kaart: Ontwikkelen	136
Stap 3: Ontwikkelen	137
Schema: Denk als Steve Jobs	142
<i>'Spreeken is zilver, zwijgen is goud' in brainstormen</i>	144
Schema: Ideekillers	146
<i>Grote ideeën hebben de X-factor</i>	150
Schema: Gestructureerd brainstormen	152
Checklist: 25 Regels voor de perfecte brainstorm	154
Case: Het ontstaan van Ben & Jerry's	156

REFLECTEREN

VI REFLECTEREN

158

Kaart: Reflecteren	160
Stap 4: Reflecteren	161
Checklist: Tips voor 'live' toetsen van nieuwe concepten	164
Format: Testen van een nieuw concept in 5 vragen	168
<i>Wat een briljant idee!</i>	170
Checklist: Een perfect nieuw concept	172
Schema: Het Museum van Mislukte Innovaties	176
Case: Het ontstaan van Twitter	178

TERUGKEREN

VII TERUGKEREN

Kaart: Terugkeren	182
Stap 5: Terugkeren	183
<i>Hoe kies je het juiste idee?</i>	188
Format: Het Business Model Canvas	190
<i>30 Manieren om een nieuw idee te presenteren</i>	192
Format: 6 Mini new business case sheets	196
Schema: Hoe draag je een idee over?	198
Case: Het ontstaan van 'Liter of Light'	200

VIII REALISEREN

<i>3 Inzichten voor de realisatiefase</i>	204
<i>Nieuwe ideeën snel realiseren vraagt andere regels</i>	206
Checklist: 10 Valkuilen op weg naar het einde	210
<i>Hoe kun je productontwikkeling versnellen?</i>	212
Schema: het idee is af, wat nu?	214

180

IX DE INNOVATIE TOOLKIT

216

Schema: De Innovatie Toolkit	218
1. Kennismakers	220
2. Energizers	222
3. Afsluiter: het complimentenspel	223
4. Ideegeneratietechnieken	224
5. Ideeselectietechnieken	230
6. Brainstormspellen	233
7. Brainstormsoftware	234
8. Online brainstorming	234
9. TRIZ	235
10. SIT	239
11. Zes denkhoeden	240
Geweldige innovatieboeken	242
Inspirerende ontdek- en reisboeken	242
Index	244
Foto credits	248

I. Beroemde

A blue-tinted illustration of a group of men in historical attire, possibly from the 18th or 19th century, pulling a heavy load on a rocky path. The men are wearing long coats and breeches, and are using ropes and pulleys to move a large, heavy object. The scene is set in a rugged, mountainous landscape. The text "ontdekkers innoveren" is overlaid on the image in a white, serif font.

ontdekkers innoveren

Columbus was uit op winst

In 1492 zeilde Columbus van de kaart en hij dacht dat hij de westelijke route naar ‘De Oost’ had ontdekt. Hij noemde de inwoners ‘Indianen’ en was er zeker van dat hij het zuiden van Azië bereikt had. In werkelijkheid was hij geland op het eiland Watling in de Bahamas en ontdekte hij Amerika. Het maakte van hem een van de beroemdste ontdekkingsreizigers aller tijden.

Columbus was een uitstekende navigator. Helaas zat hij er behoorlijk naast met zijn inschatting van de afstand die hij westwaarts moest reizen tot Azië. Hij berekende dat de afstand van de Canarische Eilanden tot Japan ongeveer 3.000 Italiaanse zeemijlen bedroeg (3.700 kilometer). In werkelijkheid was het 19.600 kilometer.

Columbus verliet Palos de la Frontera in Spanje op 3 augustus 1492 met drie schepen (de Nina, de Pinta en de Santa Maria) en proviand voor een jaar. Bewust misleidde hij de bemanning over de afstanden die zij zeilden, om hen de indruk te geven dat zij dichterbij huis voeren dan in werkelijkheid. Na verscheidene weken varen, waarvan al enige tijd letterlijk van de kaart, ontstond er onrust onder de bemanning. De mannen waren bang dat ze nooit meer thuis zouden komen. Slechts enkele dagen voordat ze land zouden bereiken, brak muiterij uit.

Helaas voor Columbus ontdekte hij niet de westelijke route naar ‘De Oost’. Noch vond hij goud op het eiland van ‘Hispaniola’. Toen hij terugkeerde naar Castilië (Spanje) gaf koningin Isabella hem alle koninklijke titels die hij bij zijn vertrek had gevraagd in geval van succes. Columbus bleef pogingen ondernemen om een westelijke route te vinden. Hij maakte vier reizen waarin hij de kolonisatie van Amerika door de Spanjaarden verder vormgaf. Ondertussen was het iedereen, behalve Columbus zelf, duidelijk dat Spanje niet ‘De Oost’ had bereikt maar een ‘nieuwe wereld’ had ontdekt.

Welke omstandigheden zetten Columbus aan om van de kaart af te zeilen?

1. Columbus kwam uit Genua, zijn afkomst was onduidelijk en hij was eigenlijk een buitenbeentje. Hij was een gepassioneerd zeeman en had helemaal niets te verliezen.

2. Potentiële winsten waren een sterk motief. Zijn reis zag hij veeleer als een investering dan als een ontdekkingsreis. Hij had een afspraak met de vorstin dat als hij slaagde, hij zelf mee zou delen in alle inkomsten die uit zijn reis voortkwamen.

3. De gebruikelijke weg naar 'De Oost' was afgesloten voor Europese zeelieden na de val van Constantinopel (het huidige Istanbul), waarbij het in handen van de Turken was gekomen.

4. Nieuwe navigatietechnieken, betere kennis van de stromingen van de Atlantische Oceaan en de ontwikkeling van een nieuw type zeilschip maakten het mogelijk om veel hoger aan de wind te varen.

5. Het ontstaan van de Renaissance, in Florence, moedigde nieuwe ideeën aan.

Als 'meer van hetzelfde' niet langer het gewenste resultaat oplevert, wat is er dan nodig om jou en jouw organisatie van de bekende kaart af te laten zeilen?

1. Urgentie. Als er geen urgentie is, wordt innovatie slechts als creatieve speeltijd gezien. Mensen gaan alleen maar uit hun comfortzone als het echt nodig is. Is dit nog niet het geval, wacht dan rustig af tot het juiste moment.

2. Moed. Urgentie geeft je de kracht om over de door jou zelf opgelegde grenzen heen te gaan. Dat geeft bovendien de moed om te innoveren alsof je niets te verliezen hebt, net zoals Columbus.

3. Nieuwe technologie. De ontwikkeling van nieuwe zeilschepen maakte het Columbus mogelijk om hoger aan de wind te varen. Verken op jouw expeditie nieuwe technologieën, nieuwe media en nieuwe businessmodellen.

4. Teamwork. Betrek in jouw organisatie die mensen bij innovatie die er een direct belang bij hebben, die verstand van de inhoud hebben en die noodzakelijk zijn voor het besluitvormingsproces. Om in een organisatie te overleven heeft een idee veel vaders en moeders nodig.

5. Vastberadenheid. Op reis word je geconfronteerd met veel tegenslagen. En zijn er momenten dat je je afvraagt of het ooit nog wel goed komt. Wees dan vastberaden, net zoals Columbus. Wat eerst maar een klein eilandje leek, kan later een groot nieuw continent zijn.

Als jouw organisatie er klaar voor is, zeil dan van de kaart af – net zoals Columbus. Voor elke innovator geldt: 'Man cannot discover new oceans unless he has the courage to lose sight of the shore.' (André Gide)

Bronnen

1. Wikipedia
2. David Boyle, *Voyages of Discovery*, Thames & Hudson Ltd, London, 2011.
3. Robin Hanbury-Tenison, *The Great Explorers*, Thames & Hudson Ltd, London, 2010.
4. Sir Ranulph Fiennes, *Explorers*, Dorling Kindersley Ltd, London, 2010.

HOE COLUMBUS AM

Bronnen: 1. Wikipedia // 2. David Boyle, *Voyages of Discovery*, Thames & Hudson Ltd, London, 2011. //

DE ONTDEKKINGSREIZIGER

Christopher Columbus (31 oktober 1451-20 mei 1506) was zeeman, ontdekkingsreiziger en kolonisator. Hij was geboren in de republiek Genua, in wat vandaag de dag Noordwest-Italië is. Onder auspiciën van de katholieke vorsten van Spanje maakte hij vier reizen over de Atlantische Oceaan, die leidden tot de ontdekking van de Amerikaanse continenten door Europa.

DE UITDAGING

Columbus' persoonlijke doel was rijkdom. Hij wilde dit bereiken door de westelijke route naar 'De Oost' te ontdekken. Hij verwierf hiervoor steun bij de Spaanse Kroon, die in Columbus' expeditie een manier zag om andere grootmachten de loef af te steken in de strijd om de lucratieve specerijenhandel.

ERIKA ONTDEKTE

3. Robin Hanbury-Tenison, *The Great Explorers*, Thames & Hudson Ltd, London, 2010.

DE EXPEDITIE

Op 3 augustus 1492 verliet Columbus Palos de la Frontera (Spanje) met drie schepen: de *Ninja*, de *Pinta* en de *Santa Maria*. Na een stop op Gran Canaria kostte het hem vijf weken om de Atlantische Oceaan over te steken. Op de ochtend van 12 oktober 1492 zag iemand op de *Pinta* land. Columbus noemde dit *San Salvador* (op wat nu de Bahamas worden genoemd). Hij noemde de inwoners Indianen omdat hij zeker wist dat hij India had bereikt.

DE TEGENSLAGEN

- Columbus schatte de reisafstand volkomen verkeerd in. Hij berekende de afstand van de Canarische Eilanden tot Japan op 3.700 km (3.000 Italiaanse zeemijlen). In werkelijkheid bedroeg deze afstand 19.600 km.
- Na enkele weken zeilen, waarvan ook enige tijd van de kaart af, was de bemanning doodsbang. Er werd gemuit omdat de mannen vreesden nooit meer terug te keren.
- De *Santa Maria* liep op kerstdag 1492 in Hispaniola aan de grond en moest worden achtergelaten.

DE SUCCESFACTOREN

- Columbus was een buitenbeentje en had niets te verliezen.
- Potentiële winsten waren een sterk motief. Hij had een afspraak met de vorstin dat als hij slaagde, hij zelf mee zou delen in alle inkomsten die uit zijn reis voortkwamen.
- De gebruikelijke weg naar 'De Oost' was afgesloten voor Europese zeelieden na de val van Constantinopel (het huidige Istanbul) door de Turken.
- Nieuwe navigatietechnieken, betere kennis van de stromingen op de Atlantische Oceaan en de ontwikkeling van een nieuw type zeilschip maakten het mogelijk om veel hoger aan de wind te varen.
- Het ontstaan van de Renaissance, in Florence, moedigde nieuwe ideeën aan.

Magellaan gaf de Stille Oceaan zijn naam omdat het zo stil was

Ferdinand Magellaan is beroemd vanwege zijn succesvolle ontdekkingsreis om in dienst van het Spaanse koningshuis een zuidwestelijke passage naar de Specerijen Eilanden te vinden. Magellaan was een Portugees en diende de koning onder andere in 1509 in 'De Oost'. Later, toen zijn diensten niet meer gewenst waren, bood Magellaan het Spaanse vorstenhuis zijn diensten aan.

De Spanjaarden wisten dat het door Columbus ontdekte Amerikaanse continent geen deel uitmaakte van Azië. Bovendien had de paus in 1494, in het verdrag van Tordesillas, de oostelijke routes naar de Specerijen Eilanden aan Portugal gegund. Spanje moest, om iets van de rijkdom mee te pikken, daarom op zoek naar een andere zeeroute die toegang zou verschaffen tot Azië. En het land had dus geen andere optie dan naar het westen te gaan.

Op 22 maart 1518 werden Magellaan en Faleiro door koning Charles I van Spanje benoemd tot kapitein van een vloot van vijf schepen. Beide kapiteins was roem en rijkdom beloofd als zij erin slaagden een nieuwe route te vinden en onontdekte eilanden te kolonialisieren voor Spanje. Magellaan kreeg de Trinidad, San Antonio, Concepcion, Victoria en Santiago onder zijn bewind, met 270 bemanningsleden. Zijn vloot verliet Spanje op 20 september 1519. Uiteindelijk werd Kaap Virgines, op 52 graden zuiderbreedte, pas op 21 oktober 1520 bereikt met vier overgebleven schepen. Daar, zo concludeerden zij, was de zuidwestpassage, omdat het zoute water zeer ver landinwaarts stroomde. Dit is het begin van wat we nu kennen als de 'Straat van Magellaan'. Op een tweede schip brak muiterij uit en het voer terug naar Spanje voordat de schepen hun moeizame tocht door de 600 kilometer lange 'straat' hadden afgelegd. Magellaan gaf de Stille Oceaan zijn naam omdat het bij hun aankomst zo stil en vredig was.

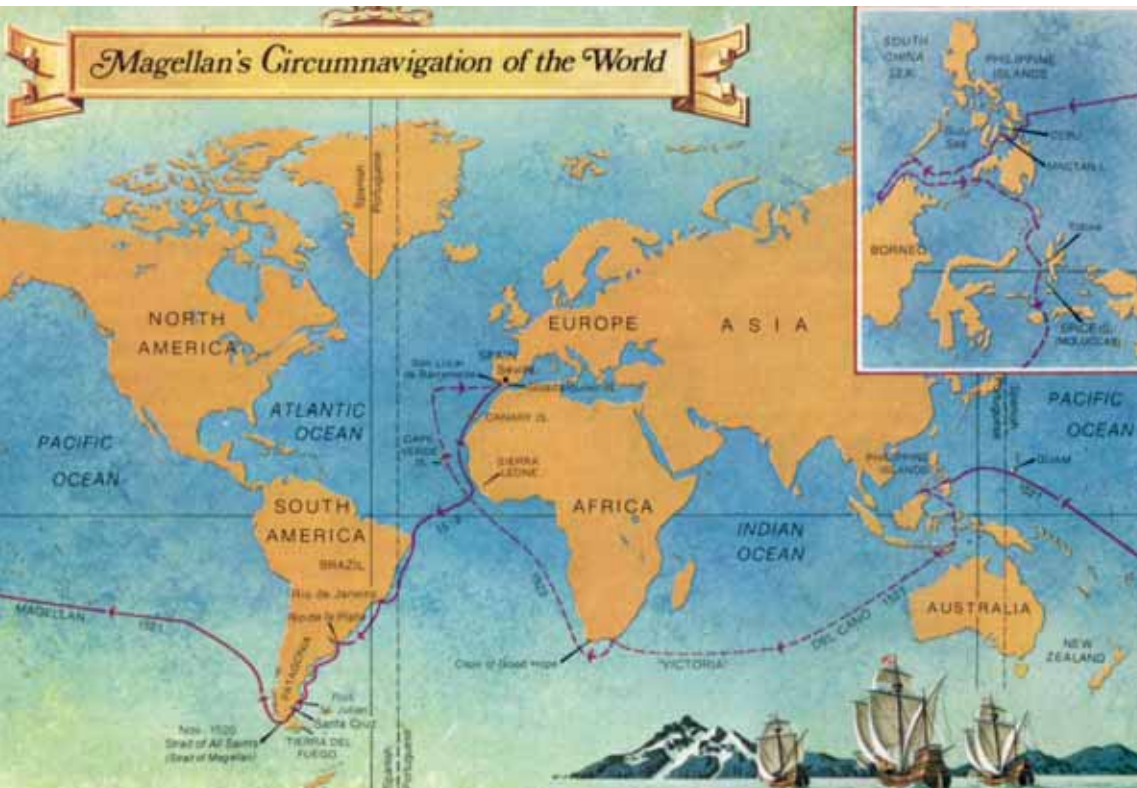
Op 6 maart 1521 bereikten de overgebleven schepen de Marianen en Guam. Op 27 april 's ochtends zeilde Magellaan met een kleine aanvalsgroep naar Mactan. Gedurende het gevecht met de Lapu-Lapu's werd Magellaan geraakt door een speer en hij stierf aan zijn verwondingen. De overgebleven bemanning van 115 koppen bereikte de Molukken (Specerijen Eilanden) op 28 november 1521. Uiteindelijk keerden kapitein Juan Sebastian Elcano en de resterende bemanning op 6 september 1522 met de Victoria terug in Spanje, bijna drie jaar na hun vertrek.

Het was niet Magellaans bedoeling geweest om als eerste de wereld rond te varen. Hij wilde alleen de westelijke route naar Azië vinden. Het was Elcano die na Magellaans dood besloot om naar het westen door te varen en zo de eerste te worden die rondom de wereld voer. Toen de Victoria de Spaanse haven weer binnenvoer, waren nog slechts achttien van de oorspronkelijke 237 mannen aan boord.

Magellaans expeditie herbergt vier lessen voor innovators:

- Het Spaanse vorstenhuis had een dringende behoefte om commerciële betrekkingen met Azië aan te gaan. Daarom kreeg Magellaan steun van de Spaanse Kroon. Zorg dat jouw innovatieproject voorziet in een sterke behoefte en vertrek alleen als je voldoende middelen krijgt.

- Uiteindelijk kreeg Magellaan kapotte en nauwelijks zeewaardige schepen met een bemanning van criminelen tot zijn beschikking. Dankzij zijn vasthoudendheid kon hij anderhalf jaar later met gerepareerde schepen en goed voorbereid vertrekken. Zorg ervoor dat jij jezelf op jouw innovatie-expedities ook omringt met vastberaden doorzetters.

- Magellaan kon communiceren met inheemse stammen omdat hij een tolk bij zich had die hun taal en gewoonten goed kende. Zorg ervoor dat jij, voordat je naar nieuwe markten afreist, deze markten en hun klanten begrijpt en hun gewoonten kent.
- De opbrengst van de specerijen uit het ruim van de Victoria was een sterk motief om door te zetten en terug te keren. De waarde was ruim voldoende om de hele expeditie te bekostigen en winst te maken. Zorg dat jij terugkeert met innovaties die de moeite waard zijn voor jouw organisatie en die de kosten van je reis meer dan goed maken.

HOE MAGELLAANS EXPEDITIE BEWEEES

Bronnen: 1. Wikipedia // 2. David Boyle, *Voyages of Discovery*, Thames & Hudson Ltd, London, 2011. // 3. Robin Hanbury-Tenison, *The Great Explorers*, Thames & Hudson Ltd, London, 2010.

DE ONTDEKKINGSREIZIGER

Ferdinand Magellaan (1480-27 april 1521) was een Portugese ontdekkingsreiziger. In dienst van koning Charles I van Spanje vond Magellaan de westelijke route naar de Specerijen Eilanden, onder Zuid-Amerika langs. Hoewel Magellaans expeditie de eerste was die de wereld rond zeilde, kwam hij zelf tijdens de reis om het leven op de Filipijnen.

DE UITDAGING

In het verdrag van Tordesillas tussen Spanje en Portugal uit 1492 werden de exclusieve rechten op de oostelijke routes naar 'De Oost' toegekend aan Portugal. Spanje moest, om iets van de rijkdom uit Azië mee te pikken, daarom op zoek naar een andere zeeroute. En had dus geen andere optie dan naar het westen te gaan.

DE EXPEDITIE

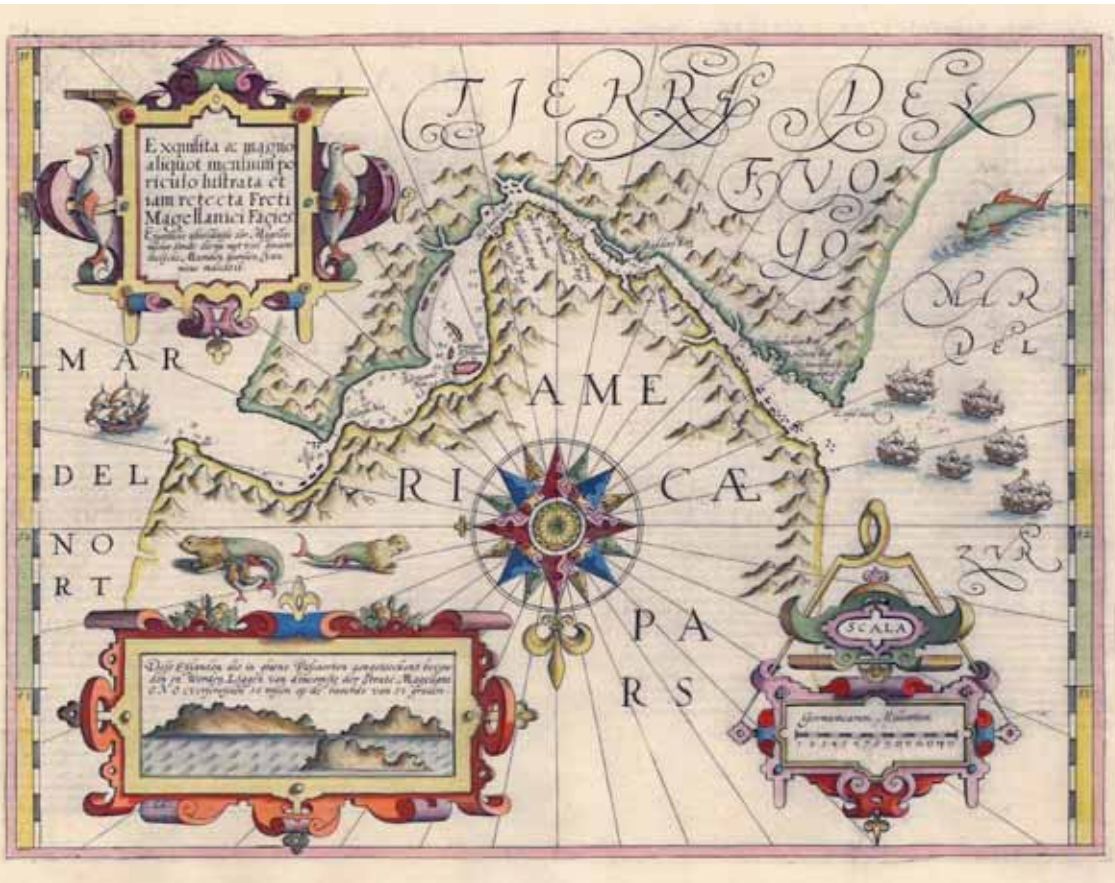
Magellaans expeditie van 1519-1522 was de eerste die van de Atlantische Oceaan naar de Stille Oceaan voer en verder westwaarts terug naar Europa. Op 27 april 's ochtends zeilde Magellaan met een kleine aanvalsgroep naar Mactan. Gedurende het gevecht met de Lapu-Lapu's werd Magellaan geraakt door een speer en stierf hij aan zijn verwondingen. Uiteindelijk keerden kapitein Juan Sebastian Elcano en de overgebleven bemanning op 6 september 1522 terug in Spanje met de *Victoria*, bijna drie jaar na hun vertrek. Het was Elcano die na Magellaans dood besloot om naar het westen door te varen en zo de eerste te worden die rondom de wereld voer. Toen de *Victoria* de Spaanse haven weer binnenvoer, waren nog slechts achttien van de oorspronkelijke 237 mannen aan boord.

DE TEGENSLAGEN

- In de voorbereiding kreeg Magellaan maar weinig geldelijke steun. De koning van Portugal probeerde bovendien de expeditie te verhinderen. De koning van Spanje wantrouwde de Portugees Magellaan en de andere Portugezen.
- Met Pasen 1520 brak muiterij uit op drie van de vijf schepen. Magellaan nam snel actie en doodde Luis de Mendoza, de kapitein van de *Victoria*. Het schip was weer terug veroverd.
- In een gevecht met de Lapu-Lapu's werd Magellaan geraakt door een speer en stierf hij aan zijn verwondingen.
- Door de vele slachtoffers op de Filipijnen waren er te weinig bemanningsleden om met drie schepen verder te varen. De vloot werd teruggebracht tot de *Trinidad* en de *Victoria*, die verder westwaarts zeilden.
- De *Trinidad* werd veroverd door de Portugezen en verging uiteindelijk in een zware storm.

DAT DE AARDE ROND IS

// 4. Royal Geographical Society, Alasdair Macleod, *Explorers*, Dorling Kindersley Ltd, London, 2010.

DE SUCCESFACTOREN

- Het Spaanse hof had een dringende behoefte om commerciële betrekkingen met Azië aan te gaan. Daarom kreeg Magellaan steun van de Spaanse Kroon.
- De vastberadenheid van Magellaan leidde ertoe dat hij anderhalf jaar later goed voorbereid en met gerepareerde schepen kon vertrekken.
- Magellaan kon communiceren met inheemse stammen omdat hij een tolk bij zich had die hun taal en gewoonten goed kende.
- De opbrengst van de specerijen uit het ruim van de *Victoria* was een sterk motief om door te zetten en terug te keren. De waarde was ruim voldoende om de gehele expeditie te bekostigen en winst te maken.

*André Gide,
Frans schrijver:*

*Men kan
oceanen ontdekken
om de kust uit*

*geen nieuwe
zonder de moed
het oog te verliezen*